

Politechnika Krakowska im. Tadeusza Kościuszki
WYDZIAŁ ARCHITEKTURY
KIERUNEK ARCHITEKTURA KRAJOBRAZU

Marta Winiarska

Nr albumu: 075645

Praca dyplomowa magisterska

Park Pod Jodłową Górą w Tymbarku – projekt zagospodarowania

Promotor: dr hab. inż. arch. Agata Zachariasz prof. PK

Konsultacje przyrodnicze: mgr inż. Katarzyna Fabijanowska

Konsultacje inżynierskie: dr inż. Bernard Twaróg

Recenzent: dr hab. inż. arch. prof. PK Zbigniew Myczkowski

Kraków, 2011

Oświadczenie

Ja niżej podpisana Marta Winiarska studentka Wydziału Architektury, Kierunku Architektura Krajobrazu, oświadczam, że przekładaną pracę dyplomową magisterską pt: PARK POD JODŁOWĄ GÓRĄ W TYMBARKU – PROJEKT ZAGOSPODAROWANIA wykonałam samodzielnie, tzn. nie zlecałam opracowania pracy dyplomowej, ani jej części osobom trzecim, jak również nie odpisywałam pracy dyplomowej ani jej części od innych osób.

Jednocześnie przyjmuję do wiadomości, że w przypadku stwierdzenia popełnienia przeze mnie czynu polegającego na przypisaniu sobie autorstwa istotnego fragmentu lub innych elementów cudzej pracy lub ustalenia naukowego, właściwy organ stwierdzi nieważność postępowania w sprawie nadania mi tytułu zawodowego (art. 193 ustawy z dnia 27 lipca 2005r. – Prawo o szkolnictwie wyższym, Dz. U. Nr 164 poz. 1365, z późniejszymi zmianami)

.....
Data

.....
Podpis

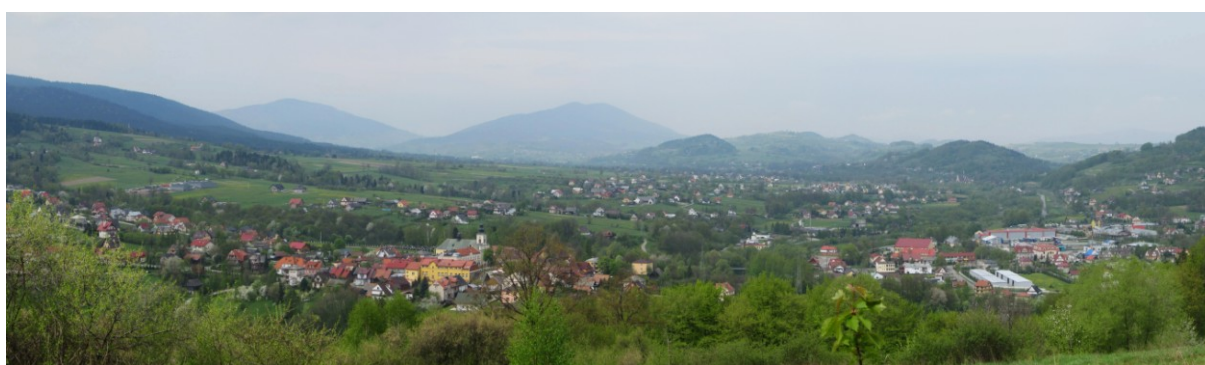
Spis treści

CZEŚĆ OPISOWA	3
Wstęp, cel i zakres opracowania, materiały wyjściowe	3
Studia wstępne	4
Stan istniejący	4
Inwentaryzacja zieleni	7
Analiza terenu	9
Gospodarka zielenią	9
Elementy destrukcyjne i zagrożenia antropogeniczne	10
Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego wsi Tymbark	11
Rozwiązania projektowe	12
Nazwa parku - Park pod Jodłową Górą	12
Zagospodarowanie terenu (podziały przestrzeni, punkty widokowe, układ kompozycyjny)	12
Rozwiązanie problemu z osuwiskiem	14
Ogólny podział funkcjonalny parku	14
Podział funkcjonalny parku według grup wiekowych użytkowników	16
Ścieżki tematyczne	19
Nawierzchnie	20
Projektowana roślinność	21
Mała architektura	23
Regulamin użytkowania	24
Podsumowanie/Summary of Project	24
CZEŚĆ GRAFICZNA	26
Plansza 1 – Analiza kompozycyjna i sytuacyjna	26
Plansza 2 – Warunki przyrodnicze i fizjograficzne	26
Plansza 3 – Inwentaryzacja i gospodarka zielenią	26
Plansza 4 – Koncepcja zagospodarowania parku, rzut skala 1:500	26
Plansza 5 – Model 3D parku, widoki	26
Plansza 6 – Detal 1. Tarasy nad rzeką Łososiną	26
Plansza 7 – Detal 2. Labirynt dla dzieci i taras widokowy	26
Plansza 8 – Detale architektoniczne – katalog	26
ZAŁĄCZNIKI	26
BIBLIOGRAFIA	26

CZEŚĆ OPISOWA

Wstęp, cel i zakres opracowania, materiały wyjściowe

Teren, którego dotyczy niniejszy projekt znajduje się w Tymbarku, który-obecnie jest wsią gminną (w latach 1357-1934 był miastem) w województwie małopolskim, powiecie limanowskim. Zlokalizowany jest niecałe 80 km na południowy wschód od Krakowa drogą przez Myślenice i Mszanę Dolną oraz w odległości 10 km na zachód od Limanowej. Położony jest na wysokości 427 m n.p.m., w centralnej części Beskidu Wyspowego. Przez miejscowość przepływa Łososina, niewielka rzeka dorzecza Wisły, dopływ Dunajca.¹

RYSUNEK 1 WIDOK Z GÓRY PAPROĆ NA TYMBARK

RYSUNEK 2 PANORAMA RYNKU W TYMBARKU

Obszar na którym projektowany jest park znajduje się na północny-zachód od rynku w Tymbarku, niecałe trzy minuty spacerem. Jest atrakcyjny zarówno pod względem lokalizacji, jak i z racji usytuowania na rzeką i położenia na skarpie, również i widoków. Teren objęty projektem przylega od strony południowej i południowo-wschodniej do drogi głównej w Tymbarku prowadzącej z Nowego Sącza do Krakowa. Niedaleko rynku do drogi tej dochodzi jedna z głównych ulic (biegnąca od rynku i kościoła Najświętszej Maryi Panny) i kończy się skrzyżowaniem z drogą tranzytową.

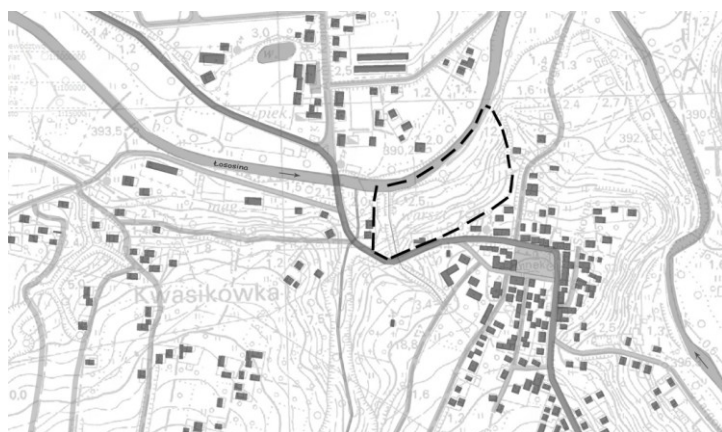
¹ <http://pl.wikipedia.org/wiki/Tymbark>

Celem pracy było przygotowanie projektu parku publicznego w Tymbarku. Praca niniejsze wykonana została jako projekt magisterski na kierunku architektura krajobrazu na Politechnice Krakowskiej.

Zakres opracowania obejmuje:

- inwentaryzację dendrologiczną,
- część analityczno-studialną,
- projekt koncepcyjny ogrodu wraz z detalami.

Teren pod projektowany park o powierzchni 3,2 hektara został szczegółowo przeanalizowany oraz skonsultowany w Urzędzie Gminy Tymbark. Dzięki uprzejmości pracowników Urzędu uzyskano wiele cennych informacji, między innymi tej, że właśnie na

RYSUNEK 3 ZAKRES OPRACOWANIA PROJEKTU NA MAPIE TYMBARKU

tym miejscu planowane było utworzenie parku miejskiego. Udostępniono także: opracowanie Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego (z dnia 31 marca 2005 roku opracowanego przez Radę Gminy Tymbark), oraz informacje na temat umocnień osuwiska na projektowanym terenie i w jego

okolicach, szkic koncepcyjny niegdyś projektowanego parku, opracowanie fizjograficzne Tymbarku. Dzięki uprzejmości biura w Nowym Sączu wykonującego prace umocnieniowe na osuwisku otrzymano podkład geodezyjny projektowanego terenu w skali 1: 500 wykonany przez Pana mgr inż. Janusza Rzeźnika, geodetę z Nowego Rybia.

Studia wstępne

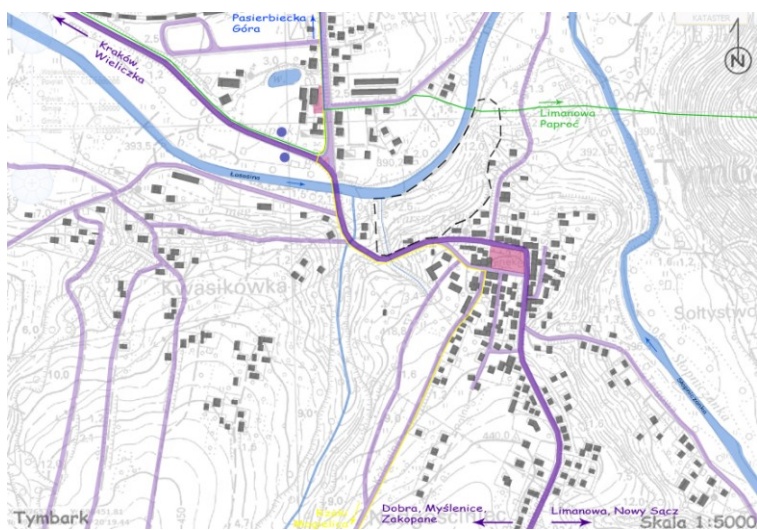
Wykonano inwentaryzację roślinności wraz ze stratygrafią gatunkową, analizy widokowe, analizy planistyczne, analizy przyrodnicze, analizy zagrożeń antropologicznych, gospodarce zielenią to pozwoliło na przystąpienie do projektu.

Stan istniejący

Okolice Tymbarku to piękne tereny Beskidu Wyspowego. Bogactwem tej krainy są wspaniałe lasy, w których przeważa świerk, buk i jodła. Rzadziej występują: wiąz, sosna,

modrzew, jesion i brzoza. W lasach, na polanach i łąkach rośnie wiele roślin, część prawnie chronionych, rzadko gdzie indziej spotykanych. Wiosną masowo kwitną śnieżyczki, krokusy i sasanki, później spotkać można lilię złotogłów, rosiczkę okrągłolistną, podkolana białego, pełnika siedmiogrodzkiego, przetacznika górskiego, paprotnicę górską, storczyki, zimowita jesiennego i wiele innych rzadkich roślin. Szczególnie dekoracyjny jest przyozdabiający jesienią hale i polany oset - dziewięsił bezłodygowy, który stał się symbolem roślinności tych okolic.

Przez Tymbark przebiegają szlaki górskie i ścieżki rowerowe na góry: Łopień, Zęzów i Paproć. Początek tras we wszystkich kierunkach, zaczyna się obok Domu Towarowego w

RYSUNEK 4 SZLAKI TURYSTYCZNE MAJĄCE POCZĄTEK W TYMBARKU

Tymbarku. Bliskość gór doskonale sprzyja jednodniowym wycieczkom m.in. na Paproć, Zęzów, Kostrzę, Łopień lub Mogielicę bez potrzeby dojazdu. Ze wszystkich gór otaczających Tymbark można podziwiać piękny krajobraz, lecz najpiękniejszymi szczytami są Łopień ze swoimi polanami oraz jaskiniami i najwyższy szczyt Beskidu

Wyspowego Mogielica (1170 m n.p.m.). Z Paproci, Zęzowa, Łopienia widać panoramę Tymbarku.

Wzniesienia Beskidu Wyspowego mogą poszczycić się pięknymi polanami do najpiękniejszych należą: polany na Łopieniu, Jasieniu, Ćwilinie, Mogielicy oraz ciąg polan na Sałaszu i Jaworzu².

Z projektowanego terenu rozciąga się panorama na okoliczne góry oraz na północną część Tymbarku. Zimą można dostrzec w kierunku południowym wieżę kościoła. Teren ten położony jest na stoku północnym, oświetlonym i zakończonym rzeką Łososiną w jego dolnej części. Łososina jest obecnie bardzo zanieczyszczona (wody jej nie mieszczą się w żadnej z klas czystości), choć nazwę swą bierze od pływających w niej niegdyś łososi, których tarliska

² <http://pl.wikipedia.org/wiki/Tymbark>

znajdowały się w potokach źródłiskowych na północnych zboczach gór Jasień i Mogielicy. Różnicowanie tego terenu wynika z jego usytuowania na czynnym osuwisku.

RYSUNEK 5 WIDOK NA PROJEKTOWANY TEREN

Gmina mieści się w terenie górzystym, o nachyleniu zboczy do kilkunastu stopni, a jej gleby (w większości brunatne i mady) zaliczane są do IV i V klasy jakości, są trudne do uprawy i nie są zbyt urodzajne. Tymbarskie Góry Wyspowe mają cechy twardzielcowych gór niskich. Zbudowane są również z odpornych, gruboławicowych piaskowców warstw magurskich i podmagurskich, pokrytych zwietrzeliną. Tworzą je następujące izolowane wzniesienia: Góra Paproć (643 m npm.), Góra Zęzów (693 m npm.), Góra Stronia zwana Kaczą (664 m npm.), Góra Stronica (606 m npm.) i Góra Groniec (636 m npm.). Ich stoki są przeważnie strome, o spadkach 10 – 25⁰, rozczłonkowane licznymi głębokimi lecz krótkimi dolinami wciosowymi. Generalnie obszar gór średnich i niskich na terenie gminy Tymbark (wg sieci ekologicznej ECONET) stanowi fragment „korytarza ekologicznego rangi krajowej”, który łączy Beskidy i Pogórze Wielickie.

Pogórze odznaczają się łagodniejszymi formami rzeźby. Stoki są na ogół łagodne (przewaga spadków 5 – 10⁰) i rozczłonkowane płytkimi dolinkami o charakterze niecek, o dnach podmokłych i pełznących. Dolne partie tych stoków są w dużej mierze strome, erozyjno-osuwiskowe.

Ze względu na stromość stoków oraz litologię podłoża (duży udział łupków oraz ilów, glin i piaskowców zwietrzelinowych) obszar pogórzy jest powszechnie modelowany przez procesy denudacyjne. W obrębie zboczy i stoków jest to grawitacyjne osuwanie, spłyzywanie

RYSUNEK 6 WIDOK NA RZEKĘ ŁOSOSINĘ

i spłukiwanie zwietrzeliny w kierunku den dolin. W obrębie dolin jest to bardzo intensywna erozja wgłębna i boczna oraz transport niesionego przez potoki materiału.

Obszar gminy położony jest w środkowym biegu doliny Łososiny, która na tym odcinku jest dolną płaskodenną, o zmiennej szerokości od 200 – 600 m. W jej dnie rozwinięty jest system teras. Korytu rzeki na całej

długości towarzyszy terasa najniższa, o wysokości 0,5 – 1,0 m.n.p. rzeki, zbudowana z otoczków, żwirów, piasków i namulów piaszczystych. W większości zajęta przez lasy i zarośla łąkowe oraz łąki. Jest to terasa najczęściej zalewana i przekształcana wskutek erozji rzecznej. Najbardziej rozprzestrzeniona jest terasa niska (1 – 2 m) – okresowo zalewana oraz terasa średnia – nad zalewowa (2 – 3 m) . Obydwie zbudowane są z piasków, żwirów i glin oraz gliniastych mad, lokalnie nadbudowanych przez stożki napływowe dopływów Łososiny³.

Pierwszy niekwestionowany, pisemny dokument o miejscowości Tymbark pochodzi z 2 lipca 1353 roku. Jest to wydany przez króla Kazimierza Wielkiego akt, na mocy, którego

RYSUNEK 7 PRZEJAZD PREZYDENTA IGNACEGO MOŚCICKIEGO PRZEZ TYMBARK

założono (na prawie magdeburskim) miasto o nazwie Jodłowa Góra. O lokalizacji osady na tym miejscu przesądziły dobre warunki obronne, ponieważ było ono usytuowane na wysokiej skarpie między rzekami Łososiną i Słopnicą, wśród szczytów

górkich Zęzowa i Łopienia. Prawdopodobnie większość

pierwszych osadników nowo założonego miasta była pochodzenia niemieckiego (pierwszy wójt Kunad był Niemcem). To uzasadnia fakt, iż nazwę miasta zmieniono wkrótce na Tanenberg. Nazwa uległa spolszczeniu i przyjęła ostatecznie w XVI w. brzmienie Tymbark⁴.

Inwentaryzacja zieleni

Inwentaryzację istniejącej szaty roślinnej sporządzono na mapie sytuacyjno-wysokościowej w skali 1:500. Na mapę naniesiono istniejące drzewa i krzewy, oraz skupiny drzew i krzewów.

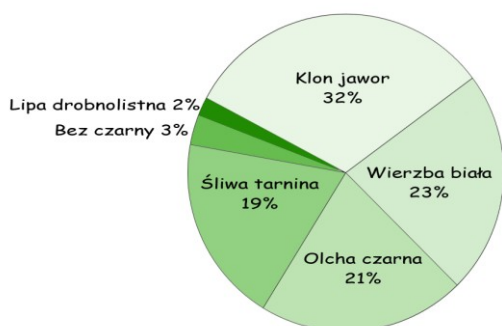
Zakres sporządzonej inwentaryzacji obejmuje indywidualne określenie poszczególnych elementów zieleni przez:

³ Opracowanie fizjograficzne Tymbark, otrzymane w Urzędzie Gminy Tymbark

⁴ <http://www.tymbark.pl/pl>, historię opracował dr Bronisław Kosowski

- podanie polskiej i łacińskiej nazwy rodzajowej i gatunkowej drzew i krzewów,
- pomiar obwodu pnia drzewa na wysokości 1,30 m licząc od powierzchni gruntu,
- pomiar zasięgu korony drzewa lub krzewu,
- określenie wysokości drzew lub krzewów,
- określenie konieczności adaptacji, karczowania lub przesadzania drzewa lub krzewu.
- określenie stanu zdrowotnego drzewa lub krzewu

Na projektowanym terenie zinwentaryzowano 495 drzew i grup krzewów (Tabela inwentaryzacyjna - Załącznik numer 1). W przeważającej liczbie występują: klony jawory oraz wierzby białe (w liczbie odpowiednio 140 klonów, i 100 wierzb). Duża część zinwentaryzowanej zieleni to: olsza czarna 95 drzew oraz 85 śliw tarnin. W mniejszych ilościach występują także bzy czarne, lipy drobnolistne, dęby bezszypułkowe, jesiony

RYСУNEK 8 PROCENTOWY UDZIAŁ DRZEW NA PROJEKTOWANYM TERENIE

wyniosłe, orzechy włoskie, wiśnie domowe, brzozy brodawkowate oraz jedna jodła pospolita, jeden kasztanowiec zwyczajny, jedna róża dzika i jedna jabłoń domowa. Procentowy udział najczęściej występujących drzew na inwentaryzowanym terenie przedstawia się następująco: 32% klon jawor, 23% wierzba biała, 21% olsza czarna, 19% śliwa tarnina, 3% bez czarny, 2% lipa drobnolistna.

Zadrzewienia na inwentaryzowanym terenie układają się głównie w jego południowej części na stromej skarpie dochodzącej do ul. Armii Krajowej. Duże skupisko wierzb znajduje się nad niewielkim potokiem dopływającym do rzeki Łososiny we wschodniej części terenu. Wiele wierzb w wyższej części terenu ma formy głowiaste, często są zniszczone i połamane. Także wiele wyższych olsz czy klonów w najstromej części zbocza na terenie osuwiska jest połamanych.

Całość terenu porośnięta jest samosiejkami wierzb i klonów. W centralnej części terenu rośnie lipa drobnolistna. Jest to drzewo o ładnym regularnym pokroju niestety w nienajlepszej formie zdrowotnej. Na zachód od wspomnianej lipy zostały zasadzone wierzby białe służące jako umocnienie terenów podmokłych, jednak jako że zostało to zrobione z niewielką starannością niewiele z nich się przyjęło, a większość pozostało bezlistnych aż do teraz. Lipy drobnolistne rosną także przy ul. Armii Krajowej, najprawdopodobniej są

pozostałościami niegdyś tam istniejącego szpaleru lipowego bądź alei lipowej. Są to trzy około dwunasto metrowe lipy o ładnym, zwartym i regularnym pokroju.

Analiza terenu

Teren o powierzchni 3,2 hektara jest bardzo zróżnicowany pod względem wysokościowym. Między północnym a południowym jego końcem, na odcinku około 130 metrów, jest 28 metrów różnicy wysokości. Różnica ta łagodnie rozkłada się na całym terenie od strony północnej i kończy się stromą skarpą na granicy południowej przy ul. Armii Krajowej. W centralnej części obszaru znajdują się teren bezpośrednio zagrożony osuwaniem i zapadaniem. Jednak dzięki pracom, jakie miały miejsce na położonej wyżej ulicy – wykonano zabezpieczenie kilkuset palami na głębokość 30 metrów – całość terenu w chwili obecnej jest dobrze umocniona, za wyjątkiem niewielkiego terenu w bezpośrednim kontakcie z rzeką, gdzie dodatkowo wpływ zawilgocenia powoduje usuwanie się i zapadanie gleby.

Gospodarka zielenią

Całość terenu powinna zostać poddana zabiegom czyszczenia i pielęgnacji. Zarówno dotyczy to wycięcia porastających teren samosiejek, jak i oczyszczenia terenów zalesionych z drzew chorych oraz połamanych czy niebezpiecznie przechylonych. Ze względu na projektowany park należy wyciąć wszystkie niebezpieczne, chore czy nieatrakcyjne osobniki.

Drzewa oraz krzewy przeznaczone do usunięcia ze względów estetycznych, oraz bezpieczeństwa, są to drzewa o numerach w tabeli inwentaryzacyjnej (załącznik nr 1) oraz na Planszy numer 2: 71, 72, 76, 77, 78, 101, 104, 110, 137, 138, 142, 155, 244, 375, 379, 380 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396 397, 399, 400, 401, 402, 403. Drzewa do usunięcia ze względów projektowych, są to drzewa o numerach w tabeli inwentaryzacyjnej (załącznik nr 1) oraz na Planszy numer 2: 371, 372, 373, 374, 375, 477, 479, 480, 481, 490, 486, 484, 489, 485, 483, 482, 477, 482, 487, 488. Drzewa przeznaczone do pielęgnacji: 26, 56, 57, 59, 66, 67, 59, 91, 92, 94, 103, 247, 246, 251, 261, 320, 284, 294, 344, 471, 472, 452, 446, 449. Drzewa do wyeksponowania: 73, 74, 79, 80, 86, 90, 106, 107, 109, 125, 132, 135, 220, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 465, 491, 492, 493. W tej grupie znajdują się drzewa o ładnym pokroju służące później w fazie projektowej. I tak na przykład 3 lipy o numerach od 491-493 były początkiem projektowanego szpaleru lipowego. Lipa drobnolistna wolnostojąca o numerze 109

wyznaczyła jeden z centralnych punktów w kompozycji, a pozostałe drzewa zostały wyeksponowane poprzez wycięcie z ich okolic niepotrzebnych mniejszych czy mniej atrakcyjnych egzemplarzy.

Elementy destrukcyjne i zagrożenia antropogeniczne

Na całym terenie jest kilka elementów, które powodowały trudności projektowe. Miedzy innymi linia wysokiego napięcia 110 kW oraz niskiego napięcia 1,5 kW przebiegająca przez teren, tereny zalewowe, zaniedbane budynki w bezpośredniej okolicy, tereny erozyjne, tereny inwersyjne dolin rzecznych Łososiny i Słopniczanki oraz tereny o najwyższym dwuletnim stopniu zagrożenia przenikania zanieczyszczeń.

Ze względu na występującą linię wysokiego napięcia 110 kW możliwość zabudowy

RYSUNEK 10 WIDOK NA PROJEKTOWANY TEREN

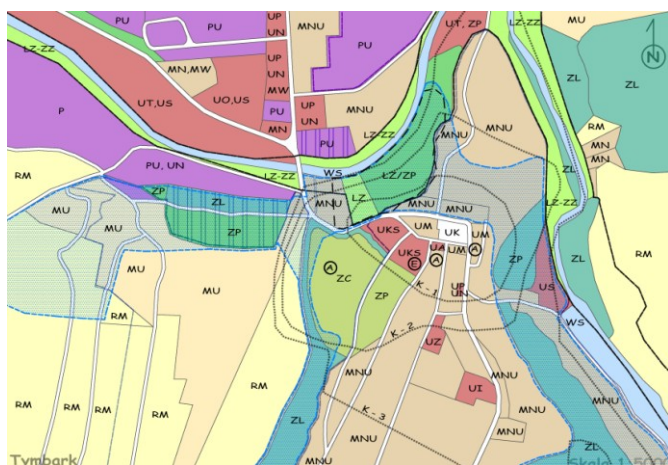
RYSUNEK 9 WIDOK NA PROJEKTOWANY TEREN I OSUWISKO

dopuszczona jest w odległości 15 metrów po każdej stronie linii. Linia o mniejszym napięciu ze względów estetycznych została wkopana pod ziemię, zatem nie powoduje żadnych ograniczeń. Możliwość corocznego zalewania, osuwania się terenu bardzo ograniczyła możliwości projektowe, materiały oraz

projektowane rozwiązania zostały dopasowane do takich możliwości. Zaniedbane budynki w bezpośredniej okolicy zmniejszają estetykę parku. Dlatego jeden z najbardziej zniszczonych budynków został zaadoptowany i przeprojektowany pod gastronomię.

Wpływa zanieczyszczeń ma nie małe znaczenie przy rozwiązaniach nad wodą oraz przy doborze roślinności. Projektowane rośliny są wytrzymałe na zanieczyszczenie wody (mogą ją z zanieczyszczeń oczyszczać), a proponowane rozwiązania omijają problem brudnej wody w rzece.

Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego wsi Tymbark

RYСУNEK 11 MIEJSKOWY PLAN ZAGOSPODAROWANIA TERENU (2005)

(okolice rynku) istnieje zabudowa usługowa, której charakter ma pozostać bez zmian. Przewidywany rozwój przemysłowy Tymbarku spowodował wytyczenie terenów przemysłowych nad rzeką Łososiną w zachodniej części Tymbarku. Większość zabudowy usługowej, oświaty, oraz tej związanej z turystyką istnieje oraz planowana jest w północnej części. Tereny zieleni występujące na terenie Tymbarku w większości są to tereny poza administracją lasów państwowych oraz tereny zadrzewień przeznaczonych do utrzymania. Na planie zaznaczono tylko trzy miejsca przeznaczone pod zielen parkową. Jednym z nich jest projektowany teren, drugi w niedalekiej okolicy centrum w stronę wschodnią oraz trzeci na południe od rynku w okolicy cmentarza.

Dużą część okolic Tymbarku zajmują tereny o zabudowie mieszkaniowej jednorodzinnej zagrodowej oraz usługowej o niskiej intensywności oraz tereny rolno osadnicze do zabudowy rolniczej.

Tereny w bezpośrednim kontakcie z rzeką Łososiną oraz Słomniczanką są w strefie zagrożenia zalewaniem lub zagrożenia powodziowego, zatem są wykluczone z możliwości zabudowy.

Z zapisu z planu odczytano o nakazie: „zachowania strefy ekologicznej rzek i jej dopływów, obejmującej korytem cieków wodnych wraz z otuliną biologiczną, tereny zagrożenia powodziowego oraz ciągi naturalnego przewietrzania inwersyjnych dolin - z dopuszczeniem lokalizacji urządzeń rekreacyjno-sportowych, bez trwałych obiektów kubaturowych, odtwarzania ciągłej obudowy biologicznej wzdłuż cieków wodnych - z uwagi na

Według obowiązującego Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego (2005) na całym terenie Tymbarku większość zabudowy przewidywana jest, jako zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna oraz usługowa o niskiej intensywności, (jako przedłużenie istniejącej zabudowy w szczególności w kierunku południowym od centrum). W ścisłym centrum

powszechność i intensywny przebieg erozji bocznej i niszczenie brzegów. W kształtowaniu zabudowy, tworzenie szczelin ekologicznych poprzecznych w stosunku do dolin rzecznych, dla powiązania istniejących struktur przyrodniczych, zakaz zabudowy kubaturowej terenów otwartych w obrębie korytarzy ekologicznych, stanowiących jednocześnie otulinę biologiczną rzek i potoków – w strefach ochrony ekologicznej określonych na rysunku planu (NR 6 oraz NR 12) oraz min. 15 m po obu stronach cieków wodnych – w przypadkach nieokreślonych na rysunku planu – za wyjątkiem sytuacji szczególnych, wymagających działań inwestycyjnych (wg określonych na rysunku planu symboli użytkowania terenów).”⁵

Rozwiązania projektowe

Nazwa parku - Park pod Jodłową Górą

Zaprojektowany park nazwano tak ze względu na pierwszą nazwę samego miasta, w którym się znajduje oraz na roślinność potencjalną tego miejsca. Nazwa Tymbark pochodzi od spolszczonego, niemieckiego słowa Tanenberg, znaczącego po prostu Jodłowa góra, a jednym z głównych drzew występujących tutaj była jodła pospolita. W okolicy projektowanego terenu znajdowała się tylko jedna jodła pospolita postanowiono, więc wrócić do historii i przywołać choć część przeszłości nazwie Tymbark wprowadzając jodłę, jako jedno z głównych projektowanych drzew.

Zagospodarowanie terenu (podziały przestrzeni, punkty widokowe, układ kompozycyjny)

Granice opracowania wytyczyły granice działek własnościowych oraz przeznaczenie terenu w Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego (2005).

Prace projektowe rozpoczęto od wytyczenia kilku linii charakterystycznych dla terenu opracowywanego. Najważniejszymi punktami stały się: stojąca w centrum lipa drobnolistna, linia gęstych drzew w południowej części, granica osuwiska (granica terenu narażonego na największe osuwanie), istniejąca wydeptana ścieżka idąca środkiem terenu, linie terenu układające się nad rzeką, układ terenu (wzniesienia i wgłębienia) oraz punkty i ciągi widokowe. Na bazie tych linii powstały pierwsze szkice oraz pomysły zagospodarowania terenu. Wyznaczono dwa główne wejścia do parku. Pierwsze ważniejsze od strony północnej, jako przedłużenie drogi idącej od rynku. Drugie w zachodniej części parku. Pierwsze wejście

⁵ Pisemna część Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego (2005): Polityka przestrzenna, ustalenia planu miejscowego, w strefach ochrony krajobrazu naturalnego.

rozpoczyna się niewielkim placikiem, na którym znajdują się dwie ławki oraz tablica informacyjna o parku. Stąd do parku prowadzą schody (30 stopni w trzech biegach po 10 stopni), i następnie główna ścieżka rozgałęzia się na dwie główne idące w stronę północną parku i dwie poboczne idące na wschodnią i zachodnią część parku. Do drugiego wejścia dochodzimy drogą dojazdową, lub dojeżdżamy samochodem na parking. Obok wejście także znajduje się miejsce do siedzenia oraz tablica informacyjna z planem i regulaminem. Ze względu na układ terenu tylko drugie wejście przeznaczone jest dla osób niepełnosprawnych, tutaj też znajduje się 11 miejsc parkingowych w tym jedno dla niepełnosprawnych. Miejsc dla autobusów nie przewidziano ze względu na możliwość zaparkowania autobusu w ścisłym centrum Tymbarku, odległego o 3 min. od parku. Pierwsze wejście do parku jest dobrze oznaczone. Dla podkreślenia znaczenia tego miejsca zaprojektowano roślinność o ciekawym zabarwieniu różniącą się od istniejącej oraz posadzono jodłę pospolitą tak, aby górowała nad okolicą i przyciągała odwiedzających.

Po zaprojektowaniu wejść powstała pierwsza ścieżka główna prowadząca z jednego końca parku na drugi (od strony wschodniej do zachodniej), z wykorzystaniem istniejącej wydeptanej ścieżki, oraz równie ważne ścieżki idące z północy na południe parku okalając tereny najbardziej narażone na osuwanie. Na bazie głównych ścieżek powstały poboczne odwzorujące kształty terenu lub zaprojektowane w innych celach a więc wbrew spadkom i nachyleniom istniejących pochyłości. I tak powstał szereg ścieżek między dwoma ścieżkami głównymi w części środkowo północnej. Powstały ścieżki tematyczne nad wodą, ścieżki widokowe w górnej części parku oraz ścieżki wypoczynkowe.

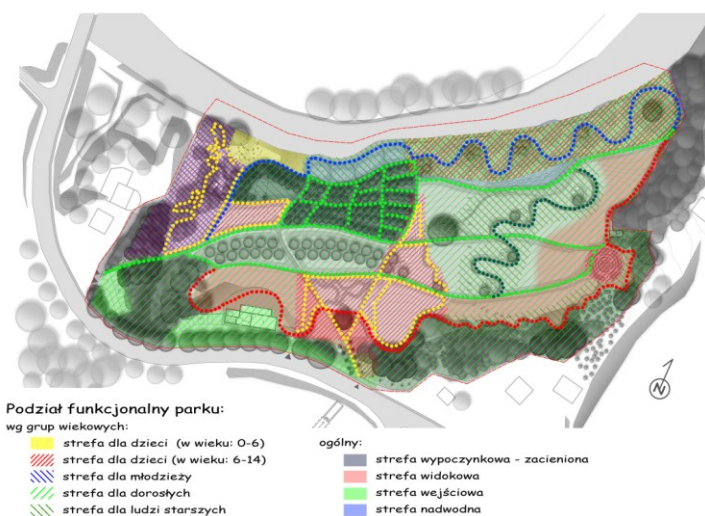
Istniejące punkty widokowe zostały wykorzystane do zaprojektowania ciekawych architektonicznie rozwiązań. Powstały między innymi dwa tarasy widokowe. Pierwszy został zaprojektowany z wykorzystaniem istniejącego zaniedbanego budynku, w którym zaprojektowano małą gastronomię oraz toalety, a tereny przylegające przekształcono na parking. Taras przybrał formę łuku wystającego nad istniejącą skarpe. Widok z tarasu rozciąga się na góry, północną część Tymbarku i na cały projektowany park. Na skarpie poniżej zaprojektowano ogród roślin przydomowych, które pięknie kwitnąc dużymi grupami będą bardzo atrakcyjne z góry z tarasu.

Rozwiązanie problemu z osuwiskiem

Rozwiązaniami wprowadzonymi, aby zapobiec zniszczeniom spowodowanym osuwaniem się terenu są: osuszenie i wyrównanie terenu w miejscu najmocniejszego osuwania się gleby. Zaproponowano osuszenie zaproponowałam dzięki gęstym nasadzeniom wierzby białej, oraz bliżej rzeki traw. Zaprojektowana nawierzchnia w tej okolicy jest wykonana w sposób, w który będzie łatwa do naprawienia, wyrównania i wykonania ponownie, bez dużych nakładów pracy i pieniędzy. Cały teren został dobrze odwodniony przy skarpach zaprojektowano odwodnienie idące w dół do rzeki.

Ogólny podział funkcjonalny parku

Ze względu na użyteczność poszczególnych części parku podzielono go na cztery główne części: na strefę wypoczynkową (zacienioną), na strefę widokową, strefę nadwodną i na strefę wejściową.

RYSUNEK 12 SCHEMAT – PODZIAŁ FUNKCJONALNY PARKU

dziećmi.

Strefa widokowa rozpoczyna się stromym wejściem od zachodniej części parku na taras. Następnie łagodnymi schodami prowadzi nas w kierunku wschodnim do ścieżki ocienionej wijącej się zaraz przy linii zadrzewień i końcu skarpy na południowej granicy parku. Cała ścieżka zakręca zgodnie z opadającym lub wznoszącym się terenem, gdzieś pojawiają się, zatem dwu, trzy stopniowe schody. Wzdłuż całej ścieżki wije się murek oporowy na wysokość 50 cm i szerokość 60 cm, wykonany z betonu i wykończony

Strefa wypoczynkowa obejmuje teren między dwoma głównymi ścieżkami północ – południe, w północnej części. Tutaj zostały zaprojektowane liczne wąskie ścieżki z ławeczkami. Całość obsadzona została wierzbą białą dla umocnienia i osuszenia osuwającego się terenu. Powstały enklawy ciszy sprzyjające odpoczynkowi, lekturze, rozmowom- oraz matkom z małutkimi

piaskowcem. W murku oporowym, co kilka lub kilkanaście metrów została zaprojektowana ławka. Z całej ścieżki możemy podziwiać widok na północ, na góry oraz na Tymbark. Ścieżka zakończona jest kolejnym tarasem widokowym. Jest to jedno z ładniejszych widokowo miejsc tego terenu. Taras zbudowany jest na 5 metrowym murze oporowym z jednej strony, a z drugiej dochodzi on do granicy skarpy, zadrzewień i granicy opracowania projektu. Wykończony został drewnem, ułożonym w kierunku ładnego widoku (północno-zachodnim). Całość dopełniają ławeczki rozstawione przy samej barierce, aby polepszyć widoczność, ławeczki w głębi przy skarpie na murku oporowym do odpoczynku, oświetlenie, poidełka oraz kosze na śmiecie. Na taras prowadzą ciekawie zakręcające schody w wysokich murach, dzięki temu zabiegowi zachęcamy odwiedzających do zobaczenia, co jest dalej. Ścieżka widokowa kończy się niedaleko poniżej tarasu zbiegając się z strefą nadwodną.

Strefa nadwodna obejmuje całą północną część parku. Obejmuje zaprojektowane tu tarasy oraz kanał wodny. Pomysł kanału wodnego zaczerpnięto z hiszpańskich gór, gdzie w każdej niemal miejscowości płynie kanał nawadniający, z przyjemnie chłodną wodą, zbawienną dla suchych terenów Hiszpanii. Na projektowanym terenie jednak kanał wijący się niczym stara rzeka miałby mieć zupełnie inną funkcję. Ze względu na niebezpieczeństwo wody w rzece dla małych dzieci, niebezpieczeństwo skaleczenia się, a także na to, że woda tych okolic jest bardzo zanieczyszczona, kanał wydał się idealnym rozwiązaniem. Dzięki mieszanemu się wodzie gruntowej w kanale oraz wodzie rzecznej, woda byłaby czystsza. Dla dzieci oraz dorosłych powstałoby miejsce gdzie w upalne dni można włożyć nogi do wolno płynącej wody, a dzieci mogłyby się „pochłapać”. Na całej długości kanału towarzyszy mu drewniana ścieżka z jednej strony oraz murek oporowy z drugiej, tak aby powstało jak najwięcej miejsc do siedzenia. Ze względu na niewielkie odległości oraz głębokość kanału nieplanowana jest żadna barierka (barierka w czasie wysokiej wody w rzece mogłaby dodatkowo spowodować zatrzymywanie się gałęzi i powiększyć zniszczenia). Na czterech zakrętach kanału i ścieżki powstały zagłębienia, w których zaprojektowano tarasy. Na tarasy prowadzą drewniane mostki. Wykonane drewniane tarasy otoczone są wysokimi trawami i służą do wypoczynku, urządzania pikników i zabaw z dziećmi. W zależności od poziomu wody w rzece tarasy mogą znajdować się tuż nad nurtem lub być oddalone od niej o kilka metrów. W kanale wodnym także w najbardziej suchych dniach może nie być wody, choć ze względu na wyższy poziom wody gruntowej od strony kanału będzie ona tam dłużej.

Konstrukcja całości tarasów, kanału oraz ścieżek oparta jest na betonowych ażurowych płytach wbitych kołkami rozporowymi do ziemi na głębokość 50 cm. Ze względu

na umiejscowienie projektu tak blisko wody oraz na możliwość zalewania i zniszczenia całych dużych jej części jest to najbardziej ekonomiczne i bezpieczne oraz łatwe do odbudowania rozwiązanie. Jedynie murek oporowy zbudowany jest z prefabrykowanego elementu fundamentowanego na głębokość 110 cm wzmacniającego całą konstrukcję płyt ażurowych. Całość projektu tarasów i kanału dopełnia projektowana roślinność oraz oświetlenie wbudowane w murek oporowy biegnący wzdłuż kanału. Taki rodzaj oświetlenia zwiększa bezpieczeństwo i widoczność kanału.

Strefa wejściowa obejmuje dwa główne wejścia, projektowane parkingi oraz gastronomię. Zaprojektowano dwa parkingi jeden przy wejściu zachodnim oraz drugi przy gastronomii, czyli w okolicy wejścia południowego. Łączna ilość miejsc parkingowych to 20 zwykłych miejsc oraz 2 dla niepełnosprawnych.

Podział funkcjonalny parku według grup wiekowych użytkowników

Dzieci

Dla dzieci przewidziane jest wiele atrakcji. Dla najmłodszych jeszcze niechodzących dzieci, przewidziane są zaciszne miejsca gdzie mama, tata, czy dziadkowie mogą spokojnie posiedzieć czy pospacerować z wózkiem. Dla troszkę większych dzieci zaprojektowano sztuczną plażę nad rzeką w północno-zachodniej części parku z urządzeniami do zabawy. Miedzy innymi tutaj znajdziemy przewidziane dla najmniejszych huśtawki, zjeżdżalnię, koniki oraz zaprojektowane urządzenie wodne do przelewania wody. Urządzenie to imituje rzekę o niewielkim spadku, z trzema stopniami w jej biegu. Zaraz przed stopniami znajdują się tamy sterowane przez dzieci. Specjalna korba pozwala zakręcić lub odkręcić bieg wody. Bieg rzeki zbudowany jest na prefabrykowanych elementach betonowych oraz fundamentach 110 cm. Do tam prowadzą drewniane tarasy posadowione na płytach ażurowych umocowanych na kołkach rozporowych na głębokość 50 cm. Samą tamę stanowią dwie zespane ze sobą blachy z wewnętrznym poprzecznym stelażem oraz śrubą umożliwiającą jej podnoszenie i opuszczanie. Dolna część blachy tamującej wodę jest perforowana. W pozycji zamkniętej dziury o średnicy 2 cm nie powodują całkowitego odcięcia wody. W pozycji otwartej pojawiają się dziury o średnicy 5,6 cm i woda szybko wypełnia kolejny kawałek koryta. Na około projektowanego koryta znajduje się piasek oraz kamienie pochodzące z rzeki i okolic Łososiny. Dla urozmaicenia zabawy w piasku w pobliżu kanału znajdziemy wystające głowy stworów, po których dzieci mogą skakać czy gonić się. Stwory wykonane są z gumy, są miękkie i bezpieczne do zabawy.

Wodę do kanału podaje pompa o mocy 5kW znajdująca się w zbiorniku poniżej koryta i pompująca do zbiornika powyżej. Obieg wody jest zamknięty, woda z kanału nie miesza się on z wodą rzeczną, zatem nadają się do zabawy dla najmniejszych dzieci. Zaprojektowane zostały wszelkie potrzebne zabezpieczenia związane z wodą: automatyczne wyłączenie pompy przy przelewaniu się wody z koryta (zablokowanie tam), wyłączenie się pompy w razie braku wody, zabezpieczenie prądowe oraz regulacja wydatku wody.

Dla większych dzieci zaprojektowano: w zachodniej części Parku Małpi Gaj, w centralnej części parku ciąg zjeżdżalni, labirynt stworów oraz tunele wiklinowe, i zarośla wiklinowe.

Ciąg zjeżdżalni zaczyna się przy głównym wejściu do parku. Są to zjeżdżalnie firmy Hags (numer katalogowy 408 362 – zjeżdżalnia z zakrętem, 408 382 – zjeżdżalnia prosta) o długości 11m i wysokości 4,85m z okienkiem w środkowej części. Do projektu wykorzystano pięć zjeżdżalni z zakrętem oraz cztery zjeżdżalnie proste. W wyższej części projektu zjeżdżalnie w całości opierają się na skarpach i nie ma potrzeby doprojektowywania drabinek. W niższej części projektu ze względu na mniejsze różnice terenu każda ze zjeżdżalni posiada dodatkowo dłuższe nogi i drabinki do wejścia. Zjeżdżalnie różnią się od siebie kolorami, które z kolei pasują do zaprojektowanych stworów znajdujących się na tablicach przy końcu każdej zjeżdżalni. Wymyślone stwory mają imiona oraz o każdym możemy odsłuchać bajkę przyciskając guzik na tablicy. Na drugiej stronie tablicy można rysować swoje własne stwory. Imiona stworów to: Trąbek, Trakurki, Łaciak, Zezolek, Plamistekus i Figlak. Przykładowe bajki o stworach:

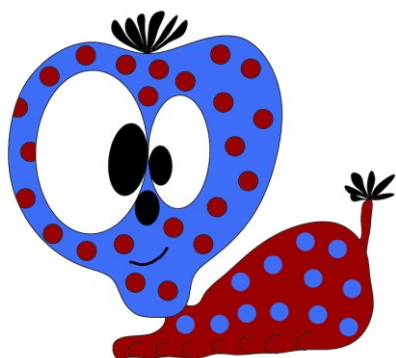

RYSUNEK 13 PROJEKTOWANA
POSTAĆ Z BAJKI - FIGLAK

Figlaki mieszkają całymi rodzinami w uszach ludzkich. Mama Figlak mieszka w prawym uchu, a Tata Figlak w lewym. Dzieci chodzą sobie gdzie chcą. Figlaki wyławiają brzydkie słowa i nie dopuszczają ich do uszu ludzi. Jeżeli człowiek sam je wypowiada robią mu “figle” i zaczynają bardzo głośno piszczeć wtedy człowiek się opamiętuje. Pewnego dnia mały Figlaczek poszedł na wycieczkę do jamy ustnej. Usłyszał tam, że ktoś bardzo niegrzecznie odpowiada i od razu powędrował do Mamy Figlak. Opowiedział jej że on nie będzie wysłuchiwał takich słów i zaczął tak głośno krzyczeć, że do tej pory ten dzień - 3 lipca Figlaki nazywają

świętem Figlaków.

PLAMISTEKUS

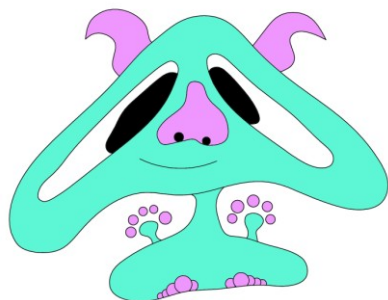

RYSUNEK 14 PROJEKTOWANA POSTAĆ Z BAJKI - PLAMISTEKUS

Plamistekusy to zwierzątko, które opiekują się zwierzętami podczas nieobecności ich właściciela. Mają najczęściej 25 plamisteków, czyli małych, okrągłych, kolorowych plamek na ciele. Plamistekusy nie mają swoich domków. Na noc zamieniają się w małe rzepy i śpią w futrze zwierzątka, którym się opiekowały. Nigdy się nie rozłączają - żyją parami i kiedy jeden z Plamistekusów zginie drugi zapada w sen kamienny i czeka aż inny wolny Plamistekus go pocałuje. Dawno temu pierwszy Plamistekus poszedł na wycieczkę poszukać jakiegoś czarno-białego kota, bo cały czas pilnował brązowe psy i był już tym znudzony. Ciężko mu szły poszukiwania aż ze zdenerwowania cały zrobił się w czerwone i niebieskie plamy. Od tego czasu Plamistekusy mają plamy, dawniej były porostu dwukolorowymi zwierzątkami.

Trakurki są o zwierzęta, które pomagają ludziom i dzieciom pracować i uczyć się. Mieszkają w Bąkilkach, czyli małych domkach znajdujących się pod ziemią. Miedzy

TRAKURKI

RYSUNEK 15 PROJEKTOWANA POSTAĆ Z BAJKI - TRAKURKI

domkami łączą się drakilką, czyli małą zaokrągloną drabiną. Każdy z Trakurków ma swój własny domek. Najczęściej w jednym mieście jest dwanaście Trakurek i 10 Trakurków. Trakurki pomagają tylko grzecznym ludziom i dzieciom. Na dolnym poziomie Bąkilki znajdują się wanna, Trakurka może, zatem wybrać czy chce dostać się do innej Bąkilki czy też prosto do wanny. Pewnego dnia Trakurek, który nie miał doświadczenia poszedł do chłopca, który nie rozumiał matematyki i zamiast mu wytłumaczyć podał mu rozwiązania. Od tego czasu Trakurki częściej pomagają w pracy niż w nauce. Trakurki jak większość dobrych zwierzątek żyją wiecznie. W Tymbarku jest 12 Trakurek i 11 Trakurków.

Kolejnym miejscem zabaw dzieci jest labirynt stworów. Jest to labirynt wykonany z murków oporowych o różnych wysokościach od 40 cm do 120 cm, obsadzonych interesującą kontrastową kolorystycznie roślinnością. Labirynt znajduje się bezpośrednio pod tarasem widokowym we wschodniej części parku, w zacięzionym miejscu. Tutaj rodzice mogą

oglądać zarówno ładne widoki jak i bawiące się dzieci 5 metrów niżej. Cały labirynt wyłożony został nawierzchnią bezpieczną. Na murze budującym taras zawieszono zostały tablice ze stworami oraz puste tablice do rysowania. Mur do wysokości 2,5 m pomalowany został farbą antygraffiti, a powyżej wykończony piaskowcem.

Ostatnią formą zabawy są zaprojektowane korytarze i zarośla wiklinowe: są to tunele, w których dzieci mogą się gonić czy bawić w chowanego.

Młodzież

Dla młodzieży zaprojektowano Małpi Gaj. Trasa Małpiego Gaju ciągnie się od zachodniego wejścia do parku do jego północnej części nad rzeką. Jest to zacienione miejsce z dużą ilością drzew. Trasa wije się w większości między drzewami omijając konary ze względów bezpieczeństwa. Rosną tutaj stare drzewa często o przechylonej koronie, czy spróchniałe. Jest to trasa na niewielkiej wysokości (od 3 do 6 m). Młodzież także może korzystać z urządzeń i rozwiązań przeznaczonych dla starszych jak np. szachy (gra w warcaby czy skoczki), piknik czy grill nad rzeką na tarasach, spotkania ze znajomymi na kocach na trawie.

Dorośli

Dla dorosłych zaprojektowano ścieżki: widokowe, sensoryczną: z roślinnością zapachową, dotykową i ciekawą wizualnie, miejsca odpoczynku na tarasach oraz licznych placzkach. Dorośli także mogą korzystać z Małpiego Gaju oraz stolików szachowych.

Starsi

Dla starszych zaprojektowane zostały łagodnie idące dwie główne szerokie ścieżki z licznymi ławeczkami do odpoczynku. Z myślą o starszych powstała też ścieżka sensoryczna gdzie idąc spacerem możemy podziwiać barwne i pachnące rośliny. Ze ścieżki możemy zejść na cztery małe placzki ze stolikami szachowymi.

Ścieżki tematyczne

Wyróżniono cztery ścieżki tematyczne: ścieżkę widokową opisaną powyżej, ścieżkę sensoryczną, ścieżkę nadwodną oraz ścieżki wypoczynkowe.

Ścieżka sensoryczna zaczyna się od ścieżki głównej w części wschodniej parku, a kończy się dochodząc do części nadwodnej parku. Łączna długość ścieżki to 150 metrów. Wije się ona sześcioma dużymi zakrętami, a w czterech z nich znajdują się placzki ze

stolikami szachowymi. Na całej długości ścieżki sensorycznej bezpośrednio na styku ze ścieżką wije się murek oporowy, na którym rosną rośliny sensoryczne. Rośliny zarówno ładnie się wybarwiają, pachnące, i różniące się fakturą.

Ścieżka nadwodna oraz wypoczynkowe zostały opisane odpowiednio w części o strefie nadwodnej i wypoczynkowej.

Nawierzchnie

W całym parku ze względu na podłoże i możliwość zalewania i obsuwania się terenu, nie możliwe było zaprojektowanie trwałej nawierzchni. W zasadzie w całym parku nawierzchnia została wykonana z geokraty o wysokości 30 cm wkopanej w ziemię i wypełnionej żwirem (żwir o średnicy 1 cm – 2 cm) z domieszką ziemi.

Nawierzchnia ziemna została wykorzystana naokoło zjeżdżalni, gdzie biegające dzieci rozsypywałyby żwir, a ułożenie innej nawierzchni na pochylonym i zróżnicowanym terenie byłoby kosztowne i trudne. Dwu, trzy metrowe kawałki żwiru znajdują się bezpośrednio przy końcach zjeżdżalni, dla zamortyzowania ewentualnych upadków czy urazów zjeżdżających dzieci.

Dla podkreślenia miejsc szczególnych i pod względem estetycznym i pod względem użytecznym zaproponowano nawierzchnię kamienną. Są to kamienie piaskowca o nieregularnych kształtkach ułożone na podbudówce betonowej oraz 10 cm żwiru i 10 cm piasku. Taką nawierzchnię wykorzystano na sześciu placykach oraz przy głównym wejściu w miejscu gdzie kończą się schody, a ścieżka główna północ-południe rozwidła się na dwie.

Nawierzchnię z piasku zaprojektowano na całym terenie urządzeń dla najmniejszych dzieci. Jest to najbezpieczniejsza nawierzchnia, a także tworzy miejsce idealne do zabaw, budowania zamków z piasku i stawiania babek. Jest to teren o powierzchni 40 arów.

Nawierzchnię drewnianą wykorzystano w najbardziej reprezentacyjnych miejscach parku: na tarasach widokowych, na tarasach przy rzece Łososinie, oraz na ścieżce idącej bezpośrednio przy kanale wodnym w części nawodnej parku (tworzy ona miejsce do siedzenia).

Projektowana roślinność

Roślinność projektowaną podzielono na cztery podstawowe grupy: roślinność kulturową, roślinność kulturowo-naturalną, naturalną oraz nadwodną.

Roślinność kulturowa- nawiązująca do roślinności potencjalnej (jodła pospolita) oraz

ROŚLINNOŚĆ POTENCJALNA:

- Galio Abietenion
- Tilio - Carpinetum
- Luzulo luzuloidis - Quercetum
- Abieti - Piceetum montanum
- Alnetum incanae
- Luzulo luzuloidis - Fagetum

roślinności związanej z miastem: szpalery lipowe (*Tilia cordata*) oraz klony w odmianie 'Fassen's Black' (*Acer platanoides* 'Fassen's Black'). Liczba

RYSUNEK 16 ROŚLINNOŚĆ POTENCJALNA WG PROF. DR HAB. JANA MATUSZKIEWICZA

zaprojektowanych gatunków: 12 lip drobnolistnych, 15 klonów w odmianie 'Fassen's Black', 34 jodły pospolite (*Abies alba*).

Roślinność kulturowo-naturalna - pas zaprojektowanych jabłoni domowych (*Malus domestica*) imituje sad, łagodzi przejście pomiędzy częścią kulturową a naturalną parku. Zaprojektowano 34 jabłonie domowe.

Roślinność naturalna - doprojektowane wierzby naturalnie występujących na terenie parku pomogą w utrzymaniu terenów osuwiska i nadadzą parkowi charakter bardzo naturalny. Zaprojektowano 98 wierzby białych (*Salix alba*) przycinanych każdej wiosny tak, aby powstały formy głowiaste oraz dwie wierzby babilońskie (*Salix babylonica*) i dwie wierzby laurowe (*Salix pentandra*).

Roślinność nadwodna - zaprojektowane trawy w dużej części rodzime stworzą miłe miejsca do odpoczynku nad wodą. Wysokie trawy oddzielą poszczególne tarasy od siebie tworząc enklawy ciszy. Projektowane trawy: turzyca muskegońska (*Carex muskingumensis*), turzyca ptasie łapki (*Carex ornithopoda*), manna mielec (*Glyceria maxima*), trzęślica modra (*Molinia caerulea*), spartyna grzebieniasta (*Spartina pectinata*). Projektowane krzewy: dereń rozłogowy 'Flaviramea' (*Cornus stolonifera* ;*Flaviramea*'), dereń świdwa 'Midwinter Fire', (*Cornus sanguinea* 'Midwinter Fire'), dereń biały 'Aurea' (*Cornus alba* 'Aurea'), dereń biały 'Sibirica' (*Cornus alba* 'Sibirica'), dereń rozłogowy 'Kelseyi' (*Cornus stolonifera* 'Kelseyi'),

tawuła szara ‘Grefsheim’ (*Spiraea cinerea* ‘Grefsheim’), tawuła japońska ‘Goldmound’ (*Spiraea japonica* ‘Goldmound’), tawuła japońska ‘Goldflame’ (*Spiraea japonica* ‘Goldflame’), tawuła Dauglasa odm. Menziesia (*Spiraea douglasii* var. *Menziesii*).

Roślinność posadzona na murkach oporowych labiryntu dla dzieci: dąbrówka rozłogowa ‘Atropurpurea’ (*Ajuga reptans* ‘Atropurpurea’), dąbrówka rozłogowa ‘Burgundy Glow’ (*Ajuga reptans* ‘Burgundy Glow’), dąbrówka rozłogowa ‘Multicolor’ (*Ajuga reptans* ‘Multicolor’), orlik wachlarzowaty ‘Ministar’ (*Aquilegia flabellata* ‘Ministar’), bergenia sercowata (*Bergenia cordifolia*), bodziszek korzeniasty (*Geranium macrorrhizum*), płomyk kanadyjski (*Phlox divaricata*).

Dodatkowo do czterech podstawowych grup roślin zaprojektowano mniejsze ogrody z charakterystyczną roślinnością dla poszczególnych miejsc.

Roślinność sensoryczna: kocimiętka Faassena (*Nepeta faassenii*), kostrzewa popielata (*Festuca glauca*), kostrzewa Gautiera (*Festuca gautieri*), kostrzewa Gautiera, Rozchodnik ostry ‘Yellow Queen’ (*Sedum acre* ‘Yellow Queen’), rojnik ‘Coral Carpet’ (*Sempervivum* ‘Coral Carpet’), rojnik murowy (*Sempervivum tectorum*), macierzanka wczesna (*Thymus praecox*), fiołek wonny (*Viola odorata*), czyściec wełnisty (*Stachys byzantina*), lilia biała (*Lilium candidum*).

Roślinność ogrodu roślin przydomowych: aster nowobelgijski (*Aster novi-belgii*), konwalia majowa (*Convallaria majalis*), goździk brodaty (*Dianthus barbatus*), jeżówka purpurowa (*Echinacea purpurea*), serduszka okazała (*Dicentra spectabilis*), słoneczniczek szorstki (*Heliopsis helianthoides*), funkia siebolda (*Hosta sieboldiana*) i rozdęta (*Hosta ventricosa*), wietlica samicza (*Athyrium filix-femina*), niezapominajka błotna (*Myosotis scorpioides*), ostróżka ogrodowa (*Delphinium cultorum*), gajowiec żółty (*Galeobdolon luteum*), jasnota plamista (*Lamium maculatum*), łubin trwały (*Lupinus polyphyllus*), tojeść kropkowana (*Lysimachia punctata*), tojad mocny (*Aconitum firmum*), dzwonek brzoswiniolistny (*Campanula persicifolia*), malwa różowa (*Alcea rosea*).

Roślinność na rabatach wzdłuż ścieżek: szałwia omszona ‘Rosekonigin’ (*Salvia nemorosa* ‘Rosekonigin’), szałwia omszona ‘Adrian’ (*Salvia nemorosa* ‘Adrian’), bodziszek wspaniały (*Geranium x magnificum*), bodziszek popielaty (*Geranium cinereum*), goździk siny (*Dianthus gratianopolitanus*), zawciąg nadmorski (*Armeria maritima*).

Mała architektura

Zaprojektowane ławki rozmieszczone są na większości ścieżek w parku. Część ławek są to ławki firmy ZANO (Pluris 02.005), konstrukcja ze stali nierdzewnej wykończonych deskami sosnowymi impregnowanymi bejcą w kolorze RAL 1012, wkład z blachy ocynkowanej, montowany na kołkach rozporowych. Drugi rodzaj ławek są to ławki na murkach oporowych, przykręcane co kilkanaście metrów deski bezpośrednio do murku oporowego tworzą idealne miejsce do siedzenia.

Zaprojektowane kosze na śmieci to kosze firmy Zano (Altus 03.052) o konstrukcji ze stali nierdzewnej z deskami sosnowymi montowanymi na kołkach rozporowych na głębokość 50 cm, impregnowanymi bejcą w kolorze RAL 1012.

Wykorzystane lampy do projektu firmy SCHREDER zbudowane są z oprawy K-LUX, świecącej światłem bezpośrednim, zaprojektowanej do montażu pionowego. Lampa wyposażona jest w źródła światła do mocy 150W. Optymalna wysokość zawieszenia to 4 do 6 m. Konstrukcja lampy: korpus: odlew aluminiowy, klosz: strukturalny, wykonany metodą wtrysku z poliwęglanu odpornego na działanie promieni UV, pokrywa: poliwęglan, odbłyśnik: pełny, głęboko tłoczony, polerowane i anodyzowane aluminium o wysokim stopniu czystości. Komora optyczna i komora osprzętu dostępne bez użycia narzędzi. Po zwolnieniu śruby zabezpieczającej, pokrywę można podnieść i otworzyć na zawiasie. Zarówno zamocowanie oprawki jak i osprzęt zamontowany na wyjmowanej płytce są łatwo dostępne dla konserwatora.⁶

Barierki zostały wykorzystane tylko w dwóch miejscach przy tarasach widokowych. Jest to prosta konstrukcja stalowa mocowana do deskowania tarasu. Przęsła wykonane ze stali (słupki o przekroju kwadratu o przekroju 10cm) połączone cięgnami stalowymi w rozstawie co 10 cm. Taka prosta forma ogrodzenia na wysokość 120cm, spełni zarówno funkcje bezpieczeństwa jak i nie zasłania widoku użytkownikom tarasu siedzącym w dalszej jego części.

Cały park ze względów bezpieczeństwa został ogrodzony, ogrodzeniem panelowym. Przęsło o długości 2m i wysokości 1,4m i o oczku 200x50cm tworzy ogrodzenie o łącznej długości 600 metrów. W ogrodzeniu są dwie furtki wejściowe oraz 1 brama wjazdowa dla samochodów na parking przy drugim, wschodnim wejściu do parku.

⁶ Informacje ze strony <http://www.schreder.com.pl/>

Tablice informacyjne znajdują się w dwóch miejscach. Pierwsza przed głównym (południowym) wejściem do parku. Znajdują się na niej podział funkcjonalny parku z opisem poszczególnych stref według wieku, zaznaczone są ścieżki tematyczne oraz najciekawsze miejsca dla dzieci. Tutaj też możemy przeczytać regulamin użytkowania parku. Druga tablica informacyjna znajduje się za drugim (zachodnim) wejściem po lewej stronie ścieżki.

Regulamin użytkowania

Tablice informacyjne przed wejściem do Parku informują nas o: godzinach otwarcia (w sezonie wiosenno-letnim od 1 kwietnia do 31 października od 6:00 -21:00, w sezonie jesienno-zimowym od 1 listopada do 31 marca od 6:00 - 22:00), ograniczeniach wiekowych użytkowania elementów dla dzieci, zakazie wprowadzania zwierząt, toaletach, gastronomi, parkingach, i ogólnych zasadach użytkowania (zakaz zaśmiecania, zakaz palenia ognisk, zakaz urządzania imprez, zakaz niszczenia i uszkodzania urządzeń, budynków w parku, zadeptywania terenów zieleni parkowej.

Podsumowanie/Summary of Project

Location was chosen after previous studies of the Tymbark Spatial Development Plan (from 2005). The choice was dictated by the landscape qualities of the place as well as the fact that this exact location had been selected by the authors of the Spatial Development Plan to accommodate an urban park.

Design work began with determining the characteristic lines of the area. The main points comprised a lime tree located in the center of the area, a line of dense trees in its southern part, the border area most exposed to landslides, an already existing path crossing the center of the area, lines of land along the river, elevations and depressions of the ground, as well as panoramic viewpoints. Based on these lines, initial ideas and sketches related to the area's spatial development were created. This included determining the location of the two main entrances to the park.

Next, the main path leading from the eastern to the western side of the park was designed (utilizing the existing trodden path), and the plan for equally important paths reaching from the north to the south of the park (encircling the areas vulnerable to landslides) was developed. After designing the main paths, other paths were planned, either in

compliance with the altitudinal configuration of the area, or against the existing slopes. Thus, a number of paths in between the two main paths in the central-northern part of the area were created. This included thematic paths over the water, observation paths in the upper part of the park, as well as recreational paths.

The park contains several interesting features for children, the youth, adults, and the elderly. Designed for children are various slides, a maze, a jungle gym, an artificial beach, an artificial channel with a number of dams, a willow thicket, and willow tunnels. For adults, there are many places to rest and eat, as well as both picnic and chess tables. Specifically adapted for the elderly are two main paths with plenty of benches, and a sensory path with spots designed to play chess.

All of the designed paths are complemented by wooden terraces and stone grounds, often situated in the shadow of the proposed trees.

The vegetation that is designed refers both to already existing as well as potential vegetation. In some of the thematic gardens included in the project, attractive plants of various kinds are used.

Due to the nature of the individual parts of the park, it was divided into several zones: an entrance area, a viewing area, a shaded leisure area, and a waterside area. The entrance area includes parking lots, entrances, benches and information boards. The viewing area encompasses the path with the most attractive panoramic views. The path includes numerous benches and two terraces (one of them connected with gastronomy; the other in the eastern part of the park). The leisure area is situated in the shadow of abundant white willows. Finally, the waterside area contains wooden terraces with meandering water channel, a path, and a retaining wall.

The designed park, situated close to the city center, will be excellent place for citizens to relax and spend time with families.

CZEŚĆ GRAFICZNA

Plansza 1 – Analiza kompozycyjna i sytuacyjna

Plansza 2 – Warunki przyrodnicze i fizjograficzne

Plansza 3 – Inwentaryzacja i gospodarka zielenią

Plansza 4 – Koncepcja zagospodarowania parku, rzut skala 1:500

Plansza 5 – Model 3D parku, widoki

Plansza 6 – Detal 1. Tarasy nad rzeką Łososiną

Plansza 7 – Detal 2. Labirynt dla dzieci i taras widokowy

Plansza 8 – Detale architektoniczne – katalog

ZAŁĄCZNIKI

Załącznik nr 1 – tabela inwentaryzacyjna. Inwentaryzacja terenu projektowanego w Tymbarku.

BIBLIOGRAFIA

Książki:

- W. Niemirski, Kształtowanie terenów zieleni, Warszawa 1973
- B. Orzeszek-Gajewska, Kształtowanie terenów zieleni w miastach, Warszawa 1992
- K. Piątkowska, Zieleń i wypoczynek, Warszawa 1983
- J. Mokrzyński, Architektura wolnego czasu, Warszawa 1990
- A. Zachariasz, Zieleń jako współczesny czynnik miastotwórczy ze szczególnym uwzględnieniem roli parków Monografia 336, Kraków 2006

Materiały źródłowe:

- Miejskowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego (z dnia 31 marca 2005 roku opracowanego przez Radę Gminy Tymbark)

- szkic koncepcyjny niegdyś projektowanego parku na terenie projektowanym
- opracowanie fizjograficzne Tymbarku
- podkład geodezyjny projektowanego terenu w skali 1: 500 wykonany przez Pana mgr inż. Janusza Rzeźnika, geodetę z Nowego Rybia.

Spis ilustracji:

Rysunek 1 Widok z Góry Paproć na Tymbark	3
Rysunek 2 Panorama rynku w Tymbarku	3
Rysunek 3 Zakres opracowania projektu na mapie Tymbarku	4
Rysunek 4 Szlaki turystyczne mające początek w Tymbarku	5
Rysunek 5 Widok na projektowany teren	6
Rysunek 6 Widok na rzekę Łososinę	6
Rysunek 7 Przejazd prezydenta Ignacego Mościckiego przez Tymbark	7
Rysunek 8 Procentowy udział drzew na projektowanym terenie.....	8
Rysunek 9 Widok na projektowany teren i osuwisko	10
Rysunek 10 Widok na projektowany teren	10
Rysunek 11 Miejsowy Plan Zagospodarowania terenu (2005).....	11
Rysunek 12 Schemat – Podział funkcjonalny parku	14
Rysunek 13 Projektowana postać z bajki - Figlak	17
Rysunek 14 Projektowana postać z bajki - Plamistekus	18
Rysunek 15 Projektowana postać z bajki - Trakurki.....	18
Rysunek 16 Roślinność potencjalna wg prof. dr hab. Jana Matuszkiewicza.....	21